

ΙΣΟΤΗΣ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

ΣΗΛΟΦΟΡΙΑ

Α Θ Η Ν Α

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΤΕΚΤΟΝΙΚΟΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1893

ΙΣΟΤΗΣ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

ΔΥΣΦΟΡΤΗΣ

ΑΘΗΝΑ

ΤΕΚΤΟΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΜΗΝΙΑΙΟΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΗΛΕΡΟΤΕΑ	ΒΕΛΟΤΑΙ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ
'Εν Ἑλλάδι δρ 5	ΑΘ. Ε. ΒΡΥΖΑΚΗΣ
'Εν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ. χρ. 5	'Ιπ. Ρ. † μέλος τῆς Μ. Ἀνατ. τῆς Ἑλλάδος τίως Σεβ. τῆς Σ. Στ. Ἀθηνᾶς.
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ	ΑΝΤ. Ι. ΧΑΛΙΚΙΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΘ. ΒΡΥΖΑΚΗΝ	'Ιπ. τοῦ Ρ. †, τίως Μεγ. Θεσ. τῆς Μ. Ἀν. τῆς Ἑλλάδος Α. Ἐπ. τῆς Σ. Στ. Ἀθηνᾶς.
ὁδὸς Πανεπιστημίου, ἀρ. 26. - Ἀθῆναι.	
Τὰ χειρόγραφα δημοσιεύμενα ἢ μὴ δὲν ἐπιστρέφονται.	

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΣ

Γνωστὸν ὅτι συνεκία καταγγελίας, γενομένης ὑφ' ἐνὸς τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑλλάδος, ὅτι ὁ ἀρχιμανδρίτης κ. Εὐγένιος Δεπάστας εἶναι τέκτων, ἡ Ἱ. Σύνοδος προὐκάλεσε τὸν ἀρχιμανδρίτην τοῦτον νὰ ὑπογράψῃ λίβελλον, ὅτι εἶναι τέκνον πιστὸν τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ὅτι δὲν ἀνήκει εἰς τὴν Ἐταιρείαν τῶν τεκτόνων, ὅτι δὲ ἡ ἐπιρροφθεῖσα κατ' αὐ-

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησία καὶ τεκτονισμός, ὑπὸ Ἀ Βρυζάκη σελ. 113

Προσλαλιὰ ἀδ.: Φίλωνος πρὸς τὸν νεωστὶ μνηθέντα ἀδ.: Γ.: Χοῦδᾶν Γυμνασιάρχην » 117

Ὁ ἀδ.: Paul de Réglia καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ, ὑπὸ Α. Βρυζάκη » 120

Ἀνὰ τὰς Στοάς, ὑπὸ Α. Βρυζάκη » 120

Περὶ τῆς δυνάμεως τοῦ τεκτονισμοῦ καὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὑπὸ Α. Βρυζάκη » 121

Ἀδελφικὰ συμβάντα » 128

τοῦ μομφῆ αὐτῆ εἶναι καθαρὰ συκοφαντία, ἣν ἀποκηρύττει ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Ὁ λίβελλος ὑπεγράφη καὶ ὁ ἐψηφισμένος ἀρχιεπίσκοπος ἐγένετο ἀρχιεπίσκοπος Χαλκίδος, χειροτονηθεὶς κατὰ τὰ τεθεισπόμενα ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ περιβληθεὶς τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν μανδύαν.

Δὲν θὰ διατρέψωμεν ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἂν ὁ Εὐγένιος Δεπάστας εἶναι ἀδελφὸς τέκτων, διότι τοῦτο δὲν χρήζει οὐδεμιᾶς συζητήσεως, οὔτε περὶ τὸ διατί οὗτος ὑπέγραψε τὸν προταθέντα λίβελλον. Ὁ μεμνημένος δὲν δύναται νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ιδιότητά του εἰς ἀμνήτους, καὶ μάλιστα φανατικούς, πολὺ δὲ μᾶλλον νὰ ὑπογράψῃ ἔγγραφον ὁμολογίαν περὶ τούτου. Τὸ ζήτημα τὸ ἐξετάσειον εἶναι διατί προετάθη ὁ λίβελλος καὶ χάριν τίνος σκοποῦ ἡ Σύνοδος ἐπέμεινε εἰς τὴν ὑπογραφήν του.

Εἶναι ἄρα ἡ ἔταιρεία τοῦ τεκτονισμοῦ ἀντιχριστιανική; Εἶναι ἀνήθικος; Εἶναι κακή; Ἐπαγγέλλεται τὴν ἐκμηδένισιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ἐξαχρείωσιν αὐτοῦ, καὶ τῆς κοινωνίας τὴν ἀποσύνθεσιν; Ἄν τοῦτο εἶναι ἀληθές, διατί ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς περιλαμβάνει τὰ χρηστότερα μέλη πάσης κοινωνίας, διατί διδάσκει τὴν ἀρετὴν, τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀτόμου καὶ πάντα τὰ παραγγέλματα, τὰ ὅποια καὶ τὸ εὐαγγέλιον διδάσκει, διατί ἀνέδειξε διδασκάλους τῶν ἐθνῶν καὶ συγγραφεῖς ἐξόχους, διατί αἱ ἀρχαὶ αὐτῆς εἶναι τὸ εὐαγγέλιον τῆς προόδου, τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς ἠθικῆς; Ἄν δὲ δὲν εἶναι ἀληθές, τότε διατί αὐτὴ ἡ κακὴ ἰδέα, ἡ ἐπικρατοῦσα παρὰ πολλοῖς φανατικοῖς, διατί ἀπὸ ὑπαλῶν ὀνύχων μετὰ φοβῆς ἀκούομεν τὸ ὄνομα **μασῶνος** προφερόμενον ὑπὸ τῶν γονέων ἡμῶν, τὸ ὑποδηλοῦν πάντα κακὸν ἄνθρωπον, μὴ σεβόμενον τὰ ἱερὰ καὶ τὰ ὄσια; διατί καὶ παρὰ ταῖς ἀνεπτυγμέναις τάξεσιν ἐπικρατεῖ ἡ ἰδέα αὕτη καὶ ὑποστηρίζεται καὶ γράφεται καὶ λέγεται, ἄνευ σχολίων, ἄνευ ἄλλης τινὸς ἐξηγήσεως οἷας δῆποτε;

Εἶναι περιττὸν νὰ διατρέψωμεν ἐνταῦθα ἐκθέτοντες ἱστορικὰ γεγονότα, πιστοποιοῦντα ποῦ ἐγκτεται ἡ πλάνη, διότι τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀπλούστατον, μὴ χρῆζον ἐκτεταμένης ἀναλύσεως. Ὁ τεκτονισμὸς εἶναι ἡ ἔταιρεία ἐκείνη, ἣτις ἀνεγεννήθη ἵνα πατάξῃ τὴν τοῦ καθολικισμοῦ φαγέδαιναν, τὴν ἀπειλήσασαι διὰ τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως τὴν ἐλευθερίαν τοῦ κόσμου. Ὁ τεκτονισμὸς εἶναι ἡ ἔταιρεία ἐκείνη, ἣτις ἐν μέσῳ τοῦ σκότους τοῦ Μεσαίωρος καὶ τῶν προ-

λήψεων, ὡς ἀκτὶς φαινῆ, ἔδειξε τὴν ὁδὸν τῆς ἐλευθερίας εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ἐξήγαγεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ δυνχας τῆς δουλείας καὶ τὰ βασανιστήρια τῶν ἱεροξεταστῶν, ἀνύψωσεν αὐτὸν εἰς τὴν περιωπὴν, εἰς ἣν ἴσταται νῦν, καὶ τὸν ἐχειραφέντησε καὶ τὸν ἐδίδαξε καὶ τὸν ἐφώτισεν ὁ τεκτονισμὸς εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις ἤρπασεν ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Πάπα τὴν ἀγρόνην καὶ τὴν μάστιγα καὶ ἐκλείσεν ἐρημητικῶς τὰς κατακόμβας, ἐν αἷς ἐτελοῦντο τὰ φρικωδέστερα ἐν ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος ἐγκλήματα, ὅστις, τέλος, κατέρριψεν αὐτὸν ἐκ τοῦ ὕψους τῆς Καθέδρας, ἐνώπιον τῆς ὁποίας καὶ ἐπὶ τὴν πτέρναν τοῦ Ποντίφικος ἐκλινον τὴν κεφαλὴν Βασιλεῖς καὶ ἄντοκράτορες, θεωροῦντες ὑψίστην τιμὴν νὰ ἐγγίσωσι τὰ χεῖλη των ἐπὶ τοῦ ἁγίου ποδός του ὁ τεκτονισμὸς τέλος εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις ὑπέδειξε ἐν ἐκάστῳ τὴν θέσιν του καὶ ἔταμε νέαν ὁδὸν προόδου καὶ πολιτισμοῦ καὶ κατέστησε σεβαστὰ τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου συμφῶνως ταῖς ἀρχαῖς τοῦ Εὐαγγελίου καὶ πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς ἠθικῆς καὶ τοῦ καθήκοντος

Ἀπέναντι τοιαύτης ἡαγδαίας κατὰ τοῦ παπισμοῦ ἐπιθέσεως ἦτο δυνατόν οὗτος νὰ ὑπνώσῃ νήδυμον καὶ ν' ἀφήσῃ νὰ θριαμβεύσῃ, ἄνευ πολέμου οἰουδῆποτε, αἱ ἀρχαὶ τοῦ τεκτονισμοῦ; Βεβαίως ὄχι καὶ τὸ ἰσχυρότερον ὄπλον, ὅπερ ἔδραξεν, ἦτο νὰ παραστήσῃ εἰς τ' ἀμαθῆ πλήθη τὴν ἰδέαν τοῦ τεκτονισμοῦ ὡς ἀντιχριστιανικὴν καὶ νὰ δημιουργήσῃ εἰς τὰ λήθη τῶν φανατισμοῦ ἐχθρὸν ἔσπονδον, ἐπικίνδυνον, ἄξιον ἐξουτώσεως. Καὶ πῶς ἦτο δυνατόν νὰ μὴ πιστευθῇ τοιαύτη σατανικὴ συκοφαντία, ἀπὸ τὰ ἄγια χεῖλη τῶν πατέρων τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐξερχομένη, καὶ νὰ μὴ ῥιζωθῇ καὶ ἀποτελέσῃ πρόληψιν ἰσχυράν, ἣτις, μεταδιδόμενη ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, νὰ ἐγείρῃ φραγμὸν μεταξὺ χριστιανισμοῦ καὶ τεκτονισμοῦ; Ἡ ἐπιτόνησις ἐπέτυχε θαυμασίως, ὑποθαλαπομένη δὲ ὑπὸ τῆς Ἰησοῦτικῆς διδασκαλίας καὶ τῆς διαβολικῆς διαδόσεως τῶν ὀπαδῶν τοῦ παπισμοῦ, ἔσχευ ἀποτελέσματα δι' αὐτὸν οὐκ ὀλίγοι εὐχάριστα, διότι συνεκρατησεν ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον τὸ καταρρέον γόητρον αὐτοῦ ἐν τῇ κοινῇ συνειδήσει.

Ἄλλ' ἡ τοιαύτη ἐπιτυχία δὲν ἦτο ἀρκετὴ. Ἐπρεπε τὸ μῖσος κατὰ τοῦ τεκτονισμοῦ νὰ διασπαρῇ καὶ ἐν Ἀνατολῇ, ὅπου αἱ ἀρχαὶ αὐτοῦ ἦτο κίνδυνος νὰ διαδοθῶσι καὶ νὰ ἐξουδετερώσωσι τοὺς σκοπούς του. Καὶ τὸ ἔδαφος εὐρέθη λίαν πρόσφορον πρὸς τοῦτο, διότι ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐπικράτει σκότος καὶ ἀμάθεια, τυραννία καὶ δε-

σποτισμός, τὰ δὲ γράμματα καὶ αἱ ἐπιστήμαι ἦσαν εἰς τὸ λικνον ἀκόμη, πάντα δὲ τὰ φῶτα παρὰ τῆς Δύσεως ἐξεπορεύοντο καὶ ἐξ αὐτῆς ἀνεμένετο πᾶσα ἠθικὴ ἀρχή. Οἱ καλόγηροι τῆς Δύσεως ἐξεμεταλλεύθησαν ἐπιτηδείως τὰ τοιαῦτα δι' αὐτοὺς πλεονεκτήματα. Ἡ παγὶς ἐοτήθη ἐπικαίρως, ὁ δὲ σκοπὸς ἐπέτυχεν, ἐμπνευσθείσης εἰς τοὺς φανατικούς τῆς Ἀνατολῆς τῆς καταπτύστου καὶ κακοήθους κατὰ τοῦ τεκτονισμοῦ συκοφαντίας.

Ἐντεῦθεν λοιπὸν ἡ κοινὴ πρόβλησις, ἐντεῦθεν τὸ μῖσος καὶ ἡ ἀποστροφὴ καὶ αἱ καταδιώξεις καὶ τὰ μαρτύρια τῶν ἀδελφῶν τεκτόνων, ἐντεῦθεν ἡ δεινὴ καταφορὰ τοῦ ἀπλοῦκοῦ λαοῦ, εἰς τὴν στήθη τοῦ ὁποίου ὑπάρχει ἐρριζωμένη ἡ κατὰ τοῦ τεκτονισμοῦ διαβολικὴ πεποίθησις.

Εἰς ποίαν ὁμως πλάνην περιέπεσεν ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, πιστεύουσα τὰ τοῦ καπισμοῦ ἀπαίσια καὶ βδελυρὰ σκευωρήματα, τοῦτο εὐχερῶς δύναται τις νὰ ἐννοήσῃ. Ὁ καθολικισμὸς ἠγωνίσθη πάντοτε ὑπὲρ τοῦ δεσποτισμοῦ καὶ τῆς τυραννίας, ἐπέβαλε ζυγοὺς βαρεῖς, ἐχυσεν αἷματα ἀθῶων χάριν τῶν ἀθεμίτων σκοπῶν του, ὠργίασεν, ἠδίκησεν, ἐτυράνησεν. Ἐπὶ τὸ σχῆμα τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς ἀρετῆς πάντοτε ἐπέδιώξε κατακτησεις, πάντοτε πλάγιοι σκοποὶ ὠδήγησαν αὐτὸν καὶ τὸν ἐνέπνεον. Καὶ διὰ τῆς τακτικῆς καὶ τῆς παραδειγματικῆς πειθαρχίας κατώρθωσε νὰ συγκεντρώσῃ εἰς χεῖρας τοῦ Ποντίφικος πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ νὰ δώσῃ δείγματα τραπὰ τῶν καταχθονίων σχεδίων του καὶ τῶν σατανικῶν του σκοπῶν ἐν ᾧ ἀφ' ἑτέρου ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία διεφύλαξε τὸ καθαρὸν τοῦ χριστιανισμοῦ πνεῦμα καὶ ἐγένετο ὁ κατ' ἐξοχὴν διαπρύσιος κήρυξ τῆς ἐλευθερίας, τοῦ στοιχειώδους τούτου παραγγέλματος τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ ἠγωνίσθη καὶ ἐμόχθησε καὶ προσκινδύνευσεν ὑπὲρ τοῦ Εὐαγγελίου, μηδὲν λογιζομένη τὰς κατ' αὐτῆς ἐπιθέσεις. Ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐμόρφωσεν ἄνδρας, οἵτινες καὶ διὰ τῆς γραφίδος καὶ διὰ τοῦ λόγου καὶ διὰ τῶν ἔργων ὑπεστήριξαν, ἠγωνίσθησαν, καὶ τέλος ἀπέθανον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας. Ἀριδῆλως ἐπομένως καταφαίνεται, ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ τεκτονισμοῦ εἶναι ἡ τελειοποίησις τοῦ σκοποῦ τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐνῶ αὕτη ἀμύνεται πρὸς τὸν ἐχθρὸν, ἐκεῖνος ἐπιτίθεται κατ' αὐτοῦ ἐνῶ ἐκείνη διδάσκει, αὐτὸς ἐκτελεῖ ἐκείνη ὑποδεικνύει, αὐτὸς προθύμως καὶ μετὰ θυσίας προκινδυνεύει, καὶ

ἀφοπλίζει τὸν ἐχθρὸν καὶ τὸν καθιστᾷ ἀκίνδυνον καὶ ταπεινόν. Τοιοῦτον ὄντα τὸν τεκτονισμὸν, σύμμαχον εἰλικρινῆ καὶ πιστόν, στηρίζοντα αὐτὴν καὶ ὑπερασπιζόμενον τὰ δικαιώματά της, ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία εἶδει νὰ τὸν ἐνισχύῃ ἠθικῶς διὰ τῆς ἰσχύος της τῆς μεγάλης, νὰ τὸν ἐνθαρρύνῃ καὶ τὸν καθιστᾷ τοιοῦτον, ὥστε νὰ δύναται νὰ ἀντεπεξέρχεται κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ θαρραλέως καὶ εὐτόλμως καὶ ἀπομακρύνῃ αὐτὸν τῆς Ἀνατολῆς, πρὸς ἣν μετὰ πάθους προσβλέπει καὶ καθ' ἧς μετὰ σατανικῆς ὄντως τέχνης ὁρίπτει τὰ δίκτυά του.

Ἄλλῶς ὁμως σκέπτονται οἱ μεγαλόσχημοι κληρικοὶ μας, μὴ ἀποβλέποντες οὐδόλως εἰς τὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἰδίων συμφερόντων πάντοτε ἐπιμελῶς φροντίζοντες. Τὴν πρόβλησιν τὴν ἀνόητον λαμβάνοντες ὡς ὄπλον καὶ οὐδόλως μελετῶντες τὰ πράγματα, οἱ πλεῖστοι δὲ ἀγνοοῦντες τὸ διατί ἡ θρησκεία ἐνεπιστεύθη αὐτοῖς τὴν ποιμαντορικὴν ῥάβδον, ὁρίπτονται ἀνεξετάστως εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς συναλλαγῆς, ἀδίκως καὶ παραλόγως στιγματίζοντες σωματεῖον τὴν ἀνεξιθρησκείαν ἔχον ὡς πρώτιστον ὄρον τῆς ὑπάρξεώς του καὶ τὴν ἐνάσκησιν τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς ἀρετῆς καὶ παντὸς ἄλλου ἔργου, ἐξυψοῦντος τὸν ἄνθρωπον, διὰ τῆς ἐργασίας, τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀδελφότητος, τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἠθικῆς.

Α. Βουζάκης.

ΠΡΟΣΛΑΛΙΑ ΔΔ'. ΦΙΛΩΝΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΕΩΣΤΙ ΜΥΗΘΕΝΤΑ ΔΔ'. Γ'. ΧΟΙΔΑΝ ΓΙ ΜΝΑΣΙΑΡΧΗΝ.

Ἄ δ ε λ φ ε,

Οὐδέποτε θὰ διήλθην ἀπὸ τοῦ νοῦ σου, ὅτι εἰσερχόμενος εἰς τὸ μέγαρον τοῦτο θὰ εὗρισκες βωμὸν ἐστημένον πρὸ χιλιάδων ἐτῶν εἰς τὴν παιδείαν, τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν δικαιοσύνην. Ἐπὲρ τοῦ τάγματος ἡμῶν εἰργάσθησαν ἅπαντα τὰ πνεύματα τῶν διαφόρων λαῶν, τὰ καταυγάζαντα ἐκ διαλειμμάτων τὴν οἰκουμένην ἐν μέσῳ τοῦ ζόφου τῶν αἰώνων. Οἱ θεμελιωταὶ τοῦ τάγματος, ταῦτα πράττοντες, εἶχον ἐν νῷ οὐχὶ θρησκευτικὴν λατρείαν, ἀλλὰ τὴν μόρφωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ ἀνύψωσιν αὐτοῦ εἰς τὴν ἀρμόζουσαν τῇ θεῖᾳ αὐτοῦ ὑποστάσει περιωπῆν. Ἐν τῇ ἐξευρενήσει τῆς τε ὁρατῆς καὶ ἀοράτου φύσεως ἀνεθρονίσθη τὴν ἀλήθειαν, ὅτι πάντες οἱ ἄνθρωποι εἴμεθα ἀδελφοί, ἴσοι πρὸς ἀλλήλους καὶ φύσει ἐλεύ

πούσας τὸ ἡμέτερον τάγμα. — Ἡ ἀνάγνωσις αὐτοῦ καὶ μόνου καταδεικνύει ὁποῖον εἶναι τὸ ἔργον τοῦ τεκτον. καὶ ὅποια δύνανται νὰ ῥῶσι τὰ ἀποτελέσματα ἐργασίας συμβαδιζούσης μετὰ τῆς φιλοσοφίας, οὕτως εἶπειν, τοῦ ἀρχιτέκτονος Ἰησοῦ.

Ὅ,τι δὲ εἶναι ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ σπουδαιότερον καὶ ὑψηλότερον, εἶναι ἡ κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Πλάτωνος ἰδανικὴ πολιτεία τοῦ ἀδ. de Régia, ἡ βασιζομένη ἐπὶ τῆς φιλοσοφίας τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀρυσμένη τὰς ἀρχάς της. Ἡ ἰδανικὴ αὕτη τοῦ ἐγκρίτου ἀδ. πολιτεία, φέρουσα τὸ ὄνομα Ἰησουϊσμός (Jésunisme), ὡς ἐπιδραζομένη ἐπὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ, κατέστη τὸ θέμα μεγάλων φιλοσοφικῶν μελετῶν, καὶ ὁ φιλολογικὸς τῆς Ἑσπερίας κόσμος ἀπεθύμασεν ἐν αὐτῇ ἔργον μεγίστης φιλοσοφικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς ἀξίας.

Ἡ δὲ «Theologie Musulmame. Bi Ktab des lois secrètes de l'amour» ἀφορῶσα εἰς τὸ οὐσιωδέστερον τῆς Ὀθωμανικῆς θρησκείας ζήτημα τῶν σχέσεων τῶν δύο φύλων καὶ καθορίζουσα τὰς ἀρχάς, καθ' ἃς ἡ τοῦ Μωάμεθ θρησκεία ἐννοεῖ τὴν ὑπαρξίν καὶ σύστασιν τῆς οἰκογενείας, τῆς πρωτογενεὸς ταύτης τῆς πολιτείας ἐκφάνσεως, εἶναι ἔργον σπουδαῖον καὶ ἀπαραίτητον εἰς πάντα, καὶ ἰδίᾳ εἰς τοὺς ἀσχολουμένους περὶ τὴν κοινωνιολογίαν καὶ τὴν συγκριτικὴν θεολογίαν.

Τὸ ποικίλον ὅμως τῆς ὕλης, ὁ βίος τῶν χαρμενίων, τὸ πλῆθος τῶν ἐν αὐτῷ ἐπεισοδίων, τὰ ἔθη καὶ ἔθιμα τῶν ὀθωμανῶν καὶ ὀθωμανίδων, καὶ τέλος τὰ σγῆλα τοῦ συγγραφέως, γνωρίζοντος νὰ συνδυάζῃ τὸ σοβαρὸν καὶ σπουδαῖον μετὰ τοῦ εὐτραπέλου καὶ ζωηροῦ, καθιστῶσιν αὐτὸ καὶ τερπνὸν ἄμα ἀνάγνωσμα μεγίστου ἐνδιαφέροντος καὶ ἀδιαπτώτου ψυχαγωγίας.

Α. Βουζάκης.

ΑΝΑ ΤΑΣ ΣΤΟΑΣ

Σ.·. «ΑΘΗΝΑ» — «ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ» — «ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ»
«ΕΛΕΥΣΙΣ»

Καὶ κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον δὲν εἰργάσθησαν αἱ ἐν Ἀθήναις στοαί, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ τινων κατεπειγουσῶν ἐργασιῶν. Εἰς τὸ ἐπόμενον φύλλον, ἐλπίζομεν νὰ δημοσιεύσωμεν ἐργασίας αὐτῶν.

Τὸ περὶ τῆς μεταφορᾶς τῶν ἐργοστασιῶν ζήτημα δὲν ἐκανονίσθη, ἀτυχῶς, ἔτι, ἔχομεν ὅμως τὴν πεποιθήσιν ὅτι καὶ τοῦτο θὰ κανονισθῇ κατ' εὐχὴν, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ βραδύτης εἰς τὰς ἐργασ. τῶν στοῶν, αἵτινες δεόν νὰ ἔχωσιν ἄλλως ἐργοστάσια ἀξιοπρεπῆ καὶ εὐρύχωρα.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΥΝΑΜΕΩΣ ΤΟΥ ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΑΥΤΟΥ

(Ἀνεγνώσθη ἐν τῇ Στοᾷ «Ἀθηνᾶ» τῇ 24 Φεβρουαρίου 1893.)

(Συνέχεια δὲ προηγουμένου φύλλον)

Τὸ γεγονός τῆς μεγάλης Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ἀποτελεῖ μίαν τῶν κυριωτάτων περιπτώσεων, καθ' ἣν κατὰ τὸ τέλος τοῦ παρελ. αἰῶνος ὁ τεκτονισμὸς διεδραμάτισε πρόσωπον σπουδαῖον, καὶ καθ' ἣν ἐφάνη ἡ δύναμις αὐτοῦ ἡ μεγάλη. Πρὸ τῆς ἐκρήξεως τῆς ἐπαναστάσεως ταύτης ὁ τεκτονισμὸς ἐν Γαλλίᾳ ἐνήργησε καὶ συνήργησεν ὅπως καταναηθῇ δεόντως ἡ ἰδέα τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἰσότητος καὶ τῆς ἀδελφότητος, αἱ δὲ στοαὶ τῶν Παρισίων ἦσαν τὰ διδασκῆρια, ἐν οἷς ἐδιδάσκετο ἡ ἀλήθεια, ἡ τῆς συνειδήσεως ἀνεξαρτησία, καὶ ἡ τέχνη, δι' ἧς ἀνυψοῦται ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν περιωπὴν, εἰς ἣν ἐβήκεν αὐτὸν ὁ Πλάστης. Τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου κατεπατοῦντο τότε ἀσυστόλως ὑπὸ τῶν κειρισμένων ἀντιπροσώπων τοῦ νόμου καὶ τῆς δικαιοσύνης, ἡ δὲ βραχεία τῆς τυραννίης ἀλυσίς ἰδέσμευε τὰς χεῖρας τῶν πολμηρῶν. Πού λοιπὸν ἄλλοῦ ἠδύνατο νὰ λαλήσῃ ὁ λόγος τῆς ἀληθείας ἢ ἐν ταῖς τεκτονικαῖς στοαῖς; πού ἄλλοῦ ἠδύνατο νὰ καταδειχθῇ ἐναργέστερον ἢ κατὰ πάτησις τῶν ἱερωτάτων τοῦ ἀνθρώπου προνομίων ἢ ἐν τοῖς ναοῖς τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀληθείας; Πῶς ἄλλως ἠδύνατο νὰ ἐπιτευχθῇ ὁ μέγας σκοπὸς ἂν δὲν ἐνήργουν τὰ μέλη τοῦ τεκτονισμοῦ μετὰ ἡμονίας καὶ εὐκρινείας, μετὰ θερμῆς καὶ ἀγάπης; Τὰ κατόπιν ἐπελθόντα γεγονότα ἐμαρτύρησαν τοὺς μόχθους τοῦ ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, ἀπεδόθη δὲ τὸ δίκαιον τῷ ἀνθρώπῳ καὶ κατὰ πληξίς γενικὴ κατέλαθε τοὺς ἐναντίον τῶν θεῶν καὶ ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων ἐργασθέντας καὶ κατώτερον ἑαυτῶν τὸν ὅμοιον θεωρήσαντας.

Μετ' οὗ πολὺ ἕτερον γεγονός, λαμπρύναν τὴν ἱστορίαν τοῦ τεκτονισμοῦ, ἦν ἐκεῖνο ὅπερ ἔλαθε χώραν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πατρίδι. Ἑλληνικῶν τέκτων εἰς, ὁ Νικόλαος Σκουφας, οὐμηνρὰν ἰδέαν συλλαμβάνει τὴν ἰδέαν τῆς ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ ἀπολυτρώσεως τῆς ἡμετέρης πατρίδος. Εἰς τὰ ἐπιπροσθεῖντα ἐμπόδια οὐδόλως ἀποθαρρύνεται, ἀλλ' ὡς ἀληθῆς τέκτων τίθησιν εἰς πρᾶξιν παν ὅ,τι ἐσκέφθη. Δι' ὑπομονῆς ἀξίας ὄντως τῆς τεκτονικῆς ἀρετῆς τοῦ ἐργασθεῖς μετὰ ἑτέρων

δημοφρόνων, αξίων τῆς ἦν ἐνεπιστεύθη αὐτοῖς παρακαταθήκης, καὶ τήρτισε σχέδιον μυστικῆς ἱταλικῆς, τῆς ἀποκληθείσης παρ' αὐτοῦ «φιλικῆς», ἣν ἐπροίκισε δι' ὄργανισμοῦ ὅλως τεκτονικοῦ, μετὰ πολλῆς δὲ τέχνης κατώρθωσε νὰ προσλάβῃ ἐν αὐτῇ ἄτομα πλείστα, ἐκ τῶν μᾶλλον ἐξεχόντων Ἑλλήνων πατριωτῶν, νὰ ἐξεγείρῃ τὸ κοιμώμενον εἰς τὰ στήθη τῶν πατέρων ἡμῶν αἶσθημα τῆς ἐλευθερίας, καὶ νὰ θραύσῃ τὰς ἀλύσεις τῆς δουλείας, αἵτινες ἐδύσμευον τὴν ἀτυχῆ μας πατρίδα. Καὶ ὄντως, μετὰ ἀπεγνωσμένον ἐπιχειρῆμα ἀγῶνα, καθ' ὃν τὸ δένδρον τῆς ἐλευθερίας ἀψιλῶς ἐποτίσθη διὰ τοῦ ἑλληνικοῦ αἵματος, ἐπετεύχθη τὸ ποθούμενον, ἀπετινάχθη ὁ ἀσυχρὸς τῆς τυραννίας ζυγός, καὶ ἐκ τῆς τέφρας αὐτοῦ, ὡς ὁ φοῖνιξ, ἀνεβλάστησε τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, πλήρες σθένους, ἐλπίδων καὶ μέλλοντος.

Ἡ διάδοσις τοῦ τεκτονικοῦ πνεύματος ἐν Ἰταλίᾳ ἤρξατο ἰστορικῶς ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἰορδάνου Βρούτου, τοῦ ἀδίκως καέντος ὑπὸ τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως τῆς Βενετίας τῷ 1592, διότι σφοδρῶς ἐκαυτηρίαζε τὰς πράξεις αὐτῆς καὶ μετὰ θέρμης ὑπεστήριζε τὰς ἀληθεῖς τεκτονικὰς θεωρίας περὶ τῆς μεγάλης τοῦ Θεοῦ ἐνότητος καὶ τὰς φιλοσοφικὰς διδασκαλίας περὶ τῆς λειτουργίας τοῦ Σύμπαντος. Βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ὁ ὄγκος τῶν ἀσπαζομένων τὴν τεκτονικὴν διδασκαλίαν ἐγένετο μέγας, ἡ δὲ ὑπὸ τὸ ἀληθὲς αὐτῆς πνεῦμα ἐπίδρασις ἐπὶ τοῦ ἰταλικοῦ λαοῦ παρήγαγε τὴν ἰδίαν τῆς ἐνώσεως καὶ χειραφετήσεως. Ἡ ἀναίμακτος καὶ εἰρηνικὴ ἐνωσις τῶν Ἰταλικῶν λαῶν εἶναι ἡ θριαμβευτικὴ ἐπισφραγίσις τῆς γενομένης ἐργασίας ἐπὶ δύο ἡμισυ ἑκατονταετηρίδας, ἀποτελεῖ δὲ τὴν χρυσὴν σελίδα εἰς τὰ χρονικά τοῦ τεκτονισμοῦ. Πολλὰ μῆσα μετεχειρίσθησαν εἰς τέκτονες ὅπως φθάσωσιν εἰς τὸν σκοπὸν, τελευταῖον δὲ ὀργανώσαντες τὸ τάγμα τῶν «καρμπονάρων» ὑπὸ τὴν πεφωτισμένην διεύθυνσιν τῶν διαπρεπεστέρων ἀνδρῶν τῆς Ἰταλίας, ἐν οἷς ὁ γλυκὺς ἀδ. Ματσίνης καὶ ὁ δαιμόνιος πατριώτης ἀδ. Γαριβάλδης, ἐργάσθησαν μετὰ καρτερίας καὶ αὐταπαρνήσεως μοναδικῆς, καὶ οὐδεμιᾶς θυσίας ἐφείσθησαν, μεχρῖσού ἀπέσπασαν τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τῆς παπῶσύνης, καταρρίψαντες τοῦ θρόνου τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας τὸν ἀτυχῆ ἀναμάρτητον καὶ ἀφαιρέσαντες ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ τό βασιλ. στέμμα, ἵνα τὸ θέσωσιν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Βασιλείου τοῦ ἠνωμένου ἰταλικοῦ Βασιλείου. Ἐκεῖ δὲ ὅπου ὁ πολίτης ἔτρεμεν ἐνώπιον τοῦ τελευταίου κανὸντλανάπτου τῆς Ἀ-

γιότητος τοῦ ἐκπύου ἢ συνταγματικῆς ἐλευθερίας, ἀνεγνωρίσθησαν τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου, εἰ δὲ ποιντικῆς καὶ καρδινάλιοι καὶ ἐξετασταὶ καὶ βασανισταὶ περιορίσθησαν εἰς τὸ εὐχολόγιον καὶ τὸ συναξάριον, εἰς τὰς προσευχὰς καὶ τοὺς ἀβλαβεῖς ἀφορισμοὺς κατὰ τῶν τέκνων τῆς ἐλευθερίας, τῶν τεκτόνων.

Ἐν Ἰσπανίᾳ, τῇ ὡραίᾳ καὶ ποιητικῇ ταύτῃ χώρᾳ, οὐ μικρὰς ὑπηρεσίας παρέσχεν ὁ τεκτονισμὸς καὶ οὐκ ὀλίγον συνέβαλεν εἰς τὸ καταγλαῖψαν καὶ αὐτὴν μεγαλεῖον καὶ τὴν διάδοσιν τοῦ φιλελευθέρου πνεύματος· πάντοτε δὲ εἰς τοὺς πολλοὺς λαβόντας χώραν ἐμφυλίους πολέμους ἠκολούθησε τὴν εἰρηνικὴν πορείαν του, καὶ διὰ τῆς ἐργασίας του κατώρθωσε κατὰ μέγα μέρος νὰ ἐξομαλύνῃ τὰς γεννηθείσας περιπλοκάς. Ἦδη δὲ ἐργαζόμενος συντόμως συντελεῖ κατὰ πολὺ εἰς τὴν ἐπικράτησιν τοῦ πολιτισμοῦ, πολεμῶν κατὰ τοῦ παπισμοῦ, ὅστις οὐ μικρὰς κέκτηται καὶ ἐκεῖ δυνάμεις.

Ἄλλὰ καὶ ἡ ἐνωσις τῶν γερμανικῶν λαῶν εἶναι ἐν ἐκ τῶν γεγονότων, τῶν ἀφειλομένων κατὰ πολὺ εἰς τοὺς ἀγῶνας τοῦ τεκτονισμοῦ. Τὰ γερμανικὰ φύλα, διεσπασμένα τέως εἰς κρατίδια ἀνίσχυρα καὶ ἀσθενῆ, ἀποτελοῦσιν ἤδη τὴν ἀγκυδεστάτην καὶ ἰσχυροτάτην αὐτοκρατορικὴν ἐν Εὐρώπῃ δύναμιν. Αἱ γερμανικαὶ στοαὶ ἀδιαλείπτως καὶ πυρετωδῶς ὑπέβαλλον τὴν ἰδίαν τῆς ἐνώσεως, καὶ ἐργάζοντο ἀπὸ πολλοῦ, ἐν συμφωνίᾳ ἀξιομιμητῶ, πρὸς καταπολέμησιν τῶν ἐμποδίων, ἅτινα δὲν ἐπέτρεπον τὴν ἐνωσιν ταύτην. Μετὰ τὴν ἐξουδετέρωσιν τῶν κωλυμάτων, ἰπωφελούμενοι καὶ τῆς εἰς τοὺς Πρώσους δοθείσης νίκης, κατώρθωσαν εἰς ἀδελφοὶ Γερμανοὶ νὰ ἰδῶσι πραγματοποιούμενον τὸν σκοπὸν αὐτῶν καὶ ἠξιώθησαν νὰ χαιρετίσωσιν ὡς μεγάλους διδασκάλους τῶν ἠνωμένων γερμανικῶν στοῶν τοὺς μεταστάντας ἀδελ. Γουλιέλμον τὸν Α' καὶ Φρειδερίκον τὸν Β'.

Ἐν Ἀγγλίᾳ δὲ ὁ τεκτονισμὸς ἀποτελεῖ ἰδιάζοντα τύπον. Ἡ ἐν αὐτῷ παρατηρούμενη πιστὴ ἐφαρμογὴ πάντων τῶν παραγγελμάτων καὶ ἡ ἀκριβὴς τήρησις τῶν τύπων, ὡς καὶ ἡ ὀρθὴ μεταδοσις τῆς διδασκαλίας περὶ τοῦ παγκοσμίου πνεύματος τοῦ τεκτονισμοῦ, δίδουσιν αὐτῷ τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς ἀληθοῦς τεκτονικῆς ἐνεργείας, ὅπερ πιθανῶς ὀλιγώτερον ἐνυπάρχει ἀλλοῦ. Τὰ προσόντα ταῦτα τοῦ τεκτονισμοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ ἡ διὰ τῆς ἡμονίας, ἀγάπης καὶ φιλανθρωπίας ἐξάσκησης τῶν τεκτονικῶν ἀρετῶν, κατώρθωσαν οὐχὶ μόνον νὰ βοηθήσωσι παντοιοτρόπως τὸν ἐκπολιτισμὸν αὐτῆς, ἀλλὰ

καί νά εξαπλώσωσι τὰ φῶτα τοῦ τεκτονισμοῦ ἐν τε τῇ Ἀνατολῇ καί τῇ Δύσει, ὡς καί ἐν Ἀμερικῇ ἐστὶ, ὅπου πλείσται στοαὶ λειτουργοῦσιν ἐξαρτώμεναι ἐκ τῆς Μεγάλῃς Ἀν. τῆς Ἀγγλίας. Ἀπασαὶ δὲ αἱ στοαὶ, αἱ ἀπὸ τῆς Ἀν. ταύτης ἐξαρτώμεναι, διακρίνονται διὰ τὴν παραδειγματικὴν πειθαρχίαν, τὴν ἄκραν εὐλικρίνειαν, τὴν ἁμόνοιαν καί τὴν ἐπίγνωσιν τῶν τεκτονικῶν καθηκόντων τῶν μελῶν αὐτῶν.

Ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ τεκτονισμὸς ἐπέτελεσε μεγάλα ἔργα, κατορθώσας νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τοῦ χαρακτήρος καί τῶν ἠθῶν τοῦ Βρεττανικοῦ λαοῦ καί νὰ μεταδώσῃ αὐτῷ διδασκαλίαν ὑγιεῖς, αἵτινες τὸν κατέστησαν ἓνα τῶν πλείον πεπολιτισμένων λαῶν τῆς Εὐρώπης. Ἡ εὐστάθεια τοῦ χαρακτήρος, ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν πατρίδα, ἡ πιστὴ ἐκπλήρωσις τῶν πρὸς αὐτὴν καί τὴν κοινωνίαν καί τὴν οἰκογένειαν καθηκόντων, εἶναι διδασκαλίας, αἵτινες ὀφείλονται μόνον εἰς τὸν τεκτονισμὸν δικαίως δὲ λίαν ὑπερηφανεύεται ὁ ἀγγλικὸς τεκτονισμὸς διὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ ταῦτα· δικαίως δὲ ἀπολαύει τῆς παγκοσμίου σήμης, ἐπὶ κεφαλῇ ἔχων ὡς Μεγ. αὐτοῦ Διδ. τὸν διάδοχον τοῦ ἀγγλικῆς θρόνου.

Καί ἐν Ἀμερικῇ ὅμοις μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος ἐξαπλωθεὶς ὁ τεκτονισμὸς καί μετὰ δυνάμειος πολλῆς ἀσκήσεως τὴν ἐπιρροὴν αὐτοῦ, ἤρατο νίκας εἰρηνικὰς περιφανεῖς, διότι ἐν αὐτῇ εὐρεν ἔδαφος γόνιμον, ἐν ᾧ ὁ σκοπὸς τῆς ἐλευθερίας ἐβλάστησε τοὺς καρπούς τοῦ εὐχύμους.

Μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Ἀμερικῆς, πάντα τὰ ἐν αὐτῇ κρατίδια ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἶχον δημοκρατικὴν τὴν διοίκησιν, ὁ δὲ πολιτισμὸς ἤνθει ἐπὶ τε τῆς βορείου καί τῆς νοτίου Ἀμερικῆς. Τὸ Μεξικὸν καί ἡ Περουβία ἦσαν δύο μεγάλα ἐστὶαι φῶτός· κυβερνήσεις τακτικῶς καί τελείως ὀργανωμέναι, ἀνάπτυξις τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, μεγάλη δεξιότης εἰς τὴν ζωγραφικὴν, ὑψηλαὶ ἀστρονομικαὶ γνώσεις, βιομηχανικὴ πρόοδος, πομπώδης καί μεγαλοπρεπὴς λατρεία ἐχαρακτήριζον τὰ δύο ταῦτα κράτη. Ἐπὶ ταιούτου ἔδαφους πῶς ἦτο δυνατόν νὰ μὴ ριζοβολήσῃ ὁ τεκτονισμὸς καί νὰ μὴ ἀποφέρῃ πλουσίους καρπούς; Ὁ τεκτονισμὸς ἐν Ἀμερικῇ συνέσφιξε τοὺς μεταξὺ τῶν διαφόρων κρατῶν δεσμούς καί προελαίανε τὸ ἔδαφος τῆς ἐνώσεως αὐτῶν δι' ἐργασίας συντόνου καί περιεσκεμμένης. Τῆς ἐνώσεως δὲ συντελεσθείσης αἰσίως εἰς μίαν ἰσχυράν καί ἀκαταγώνιστον δύναμιν, ἣτις Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι καλεῖται, συνήργησε νὰ προαχθῶσιν αἱ τέχναι, αἱ ἐπιστῆμαι καί πᾶσα πρόοδος καί τελειότης· διὸ καί ἡ ἰδιότης τοῦ τέκτονος ἐκεῖ εἶναι τίτλος τιμῆς μεγάλης καί ἀποτελεῖ κεφάλαιον ἠθικὸν μέγα διὰ τὸν φέροντα. Νῦν ἐν ἀπάσαις ταῖς πόλεσι τῆς Ἀμερικῆς τὰ ὑπὸ τοῦ τεκτονισμοῦ ἀνεγνηγεργμένα φιλικθρωπικὰ καθιδρύματα καί τὰ ἐκπολιτιστικὰ ἐν γένει κέντρα καί τὰ μεγαλοπρεπῆ τεκτονικὰ μέγαλα, τὰ κινουντα

τὸν θαυμασμὸν τοῦ ἐπισκέπτου, καταδεικνύουσι τὴν περιωπὴν, εἰς ἣν οὗτος ἐφθάσεν ἐκεῖ, καί τὰ ἀπαράγραπτα δικαιώματα, ἀπερ ἔχει ἐπὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τῶν λαῶν. Ὅπως πᾶσα πρόοδος, οὕτω καί ὁ τεκτονισμὸς πολὺ μεγαλειτέραν ἐπίδρασιν ἤσκησεν ἐν Ἀμερικῇ ἢ ἐν τῷ παλαιῷ κόσμῳ. Τοῦτο δὲ ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν θρησκείαν τοῦ τόπου, ἣτις ἀνεγνώριζε τὴν ὑπαρξίν τοῦ ὑπερτάτου ὄντος, ἣν δὲ ἀπηλλαγμένη πάσης προλήψεως, δυναμένη νὰ ἐμποδίσῃ τὴν πρόοδον τοῦ τεκτονισμοῦ. Γεωγράφος τις λέγει μεταξύ πολλῶν περὶ Ἀμερικῆς: «Οἱ πρῶτοι εἰς Ἀμερικῇ ἀπεβάντες ἱεραπόστολοι εὗρον παρά πᾶσι τοῖς λαοῖς αὐτῆς τὴν ἰδίαν περὶ ἐνὸς ὑπερτάτου ὄντος, τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, τοῦ ἀγαθοῦ καί κακοῦ δόξιν. Τὸ θρησκευμα τῶν Περουβιανῶν καί τῶν Μεξικανῶν ἐβασίλειτο ἐπὶ ἀποκαλύψεως. Ἐν ταῖς θρησκευτικαῖς αὐτῶν παραδόσεσι ἀνεφέρετο ἡ πτώσις τῶν πρωτοπλάστων, ἡ μεγάλη πλημμύρα, καθ' ἣν μίαν μόνην οἰκογένειαν διεσώθη ἐπὶ πλοιαρίου, ἡ οἰκοδομὴ ὑψηλοτάτου πύργου, ἀνεγερθέντος ὑπὸ τῆς ἀλαζονείας τῶν ἀνθρώπων καί καταστραφέντος ὑπὸ τῆς ὀργῆς τῶν Θεῶν». Τόσα ἐφόδια εὐρῶν ὁ τεκτονισμὸς εἰδὴ νῆθη νὰ εἰσχωρήσῃ καί νὰ μεταδώσῃ τὰς διδασκαλίας του τὰς σωστικὰς, νὰ εὐεργετήσῃ, νὰ δράσῃ.

Τοιαῦτα λοιπὸν ἐν περιλήψει κατάρθωσιν ὁ τεκτονισμὸς ἐν ἀπάσῃ τῇ οἰκουμένῃ, διὰ τῆς καθαρᾶς ἠθικῆς τοῦ διδασκαλίας καί τῆς εὐλικρινοῦς συνεργασίας τῶν ἀποτελούντων αὐτὸν. Ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων βλέπομεν τὸ τεκτονικὸν πνεῦμα πρωταγωνιστῶν πάσης ἀγαθῆς πράξεως καί πάσης ὑψηλῆς ἰδέας, διαβλέπομεν δ' ἐν αὐτῷ πλὴν τῆς ὑπὲρ τοῦ καθόλου πολιτισμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος ἐργασίας, καί ἑτέραν φροντίδα πρωτίστην καί καθῆκον ἀπαραίτητον, ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καί ἠθικῆς ἀποκαταστάσεως τῶν λαῶν ἐκείνων, μεθ' ὧν οἱ κατὰ διαφόρους χώρας τέκτονες συνεδέοντο διὰ κοινῆς πατρίδος καί διὰ κοινῆς ἱστορίας καί παραδόσεων. Τὸ ταιούτων, ὡς εἰκός, ἐγέννησε τὴν κατὰ χώρας κατανομὴν, οὕτως εἶπειν, τῆς ἐργασίας τοῦ τεκτονισμοῦ, ἐκκείθεν δὲ τμημα τούτου εἰργάσθη ὑπὲρ τοῦ ἰδίου ἔθνους, ἐν ᾧ ἀνεπτύχθη, χωρὶς νὰ παραμελήσῃ τὰ πρὸς τὸν παγκόσμιον τεκτονισμὸν, χρῆν καί ὑποχρεώσεως αὐτοῦ καί τὴν λοιπὴν ἀποστολὴν του.

Οἱ Ἑλ. τέκτονες, τὸν γνώμονα καί τὸν διαθήτην φέροντες εἰς τὰς χεῖρας, δι' ὧν σταθμίζουσι τὰς ἑαυτῶν πράξεις, ἐν τῇ καρδίᾳ δὲ ἔχοντες ἱρριζωμένον τὸ συναίσθημα τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης καί τοῦ καθήκοντος, πρέπει πρὸ παντός νὰ κατανοῶσι τὰς ἀληθείας καί τὸ Ἔαγμα ἐπαγγέλλεται καί νὰ δίδωσι δείγματα τῆς ἀφοσιώσεως αὐτῶν καί τῆς ἐκτιμῆσεως πρὸς αὐτό. Τοιαῦτα δείγματα εἰδωκαν πάντες οἱ ὄρασαντες μέχρι τοῦδε ἁδ.· οἵτινες, σταθεροὶ εἰς τὰς καταδρομάς καί τοὺς διωγμούς τῶν προλήψεων καί τῆς δεισι-

δαιμονίας, ἐπετέλεσαν πᾶν ὅτι κείται ζῶν μαρτύριον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν.

Ἡ ἰσχυρὰ δύναμις τοῦ τεκτονισμοῦ κατεδείχθη οὐχὶ μόνον εἰς τὰ ἀνωτέρω παραταχθέντα ἀναμφισβήτητα γεγονότα, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐνασκήσει τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης καὶ ὑπὸ ἄλλην μορφήν. Τὰ δόγματα «ἀγάπα τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν» καὶ τὸ «ἐλεεῖτε τοὺς πτωχοὺς, ἵνα ὁ Θεὸς ἐλεήσῃ ὑμᾶς» ὑπῆρξαν διὰ τοὺς τέκτονες κρίκοι συνδέσαντες αὐτὸν ἀδιακρήκτως πρὸς τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα. Ἐκ ταύτης τῆς ἀρχῆς ὀρμώμενοι προήγαγον τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν ἐλεημοσύνην εἰς τὰς ὑψηλότερας αὐτῶν βαθμίδας. Ἡ ἐκ τῆς θλίψεως θεραπεία καὶ ἡ ἐκ τῆς ἀτυχίας ἀνακούφισις τοῦ πλησίον ἦσαν δι' αὐτοὺς ἐκ τῶν πρώτων μελημάτων. Νῦν δὲ βλέπει τις ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσι τῆς Εὐρώπης πάσης νοσοκομεῖα, πτωχοκομεῖα, γηροκομεῖα, ὀρφανοτροφεῖα καὶ παντὸς εἶδους ἄλλα ἄσυλα, ὀφειλόμενα εἰς τὴν πρωτοβουλίαν καὶ τὴν μέριμναν τὴν τεκτονικὴν, εἴτι δὲ ἀναγνωστήρια, βιβλιοθήκαι, σχολεῖα, ἐν οἷς ἡ ἀπόκληρος, ἡ δυστυχῆς τάξις εὐρίσκει τὴν πνευματικὴν τροφήν της καὶ λαμβάνει τὰ φῶτα τῶν γραμμάτων. Ἢλθὲν δὲ τούτων πάντων, παρέχουσιν ἡμεῖσον ὑπεράσπιν παντὸς ἀδικουμένου καὶ παντὸς ἀναξιοπαθοῦντος διὰ τῆς δυνατῆς ἐν τῷ βεβήλω κόσμῳ μεσολαβήσεως καὶ ἀρωγῆς, ἄνευ διακρίσεως φυλῆς καὶ θρησκείματος.

Εὐτυχῆ τὰ ἔθνη ἐκεῖνα, ἐν οἷς κατενοήθη βαθέως ἡ μεγάλη ἀλήθεια τοῦ τεκτονισμοῦ. Τὰ ἔθνη ἐκεῖνα ἐμεγαλύνθησαν, τὰ ἔθνη ἐκεῖνα ἠτύχησαν, ἡ δὲ ἐπιτυχία αὐτῶν καταφαίνεται μυριοτρόπως ἐν τῇ εὐημερίᾳ καὶ τῇ ἀπολαύσει τῶν ἀγαθῶν, ἅτινα παρομαρτοῦσι πάσῃ ἐναρέτῳ πράξει.

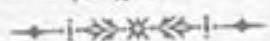
Ἡ ὁμόνοια ἐν τῷ τεκτονισμῷ ἐπιβάλλεται καὶ εἰς τὰς στοάς αὐτὰς καθ' ἑαυτὰς κατὰ τὰς πρὸς ἀλλήλας σχέσεις αὐτῶν καὶ τὴν διὰ κοινῆς συνεργασίας ἐκτέλεσιν τοῦ προορισμοῦ αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ άτομα τὰ ἀποτελοῦντα αὐτὰς κατὰ τὰς τεκτονικὰς καὶ ἐν γένει τὰς κοινωνικὰς αὐτῶν σχέσεις. Διὰ τῆς ὁμονοίας δὲ καὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης εἰ τέκτονες οὐχὶ μόνον πάσαν ἀτυχῆ περίστασιν δύνανται μετὰ θάρρους ν' ἀντικρῦσωσιν, ἀλλὰ καὶ ἐρρωμένως ν' ἀντιστῶσι κατὰ πάσης προσβολῆς, δυναμένης νὰ κλονίσῃ αὐτοὺς ἐν ταῖς πεποιθήσεσι καὶ τῇ ἐπιγνώσει τοῦ τεκτονικοῦ αὐτῶν καθήκοντος.

Ἐν Ἑλλάδι ὁ τεκτονισμὸς, ἂν καὶ οὐχὶ ἀρτίως μεταφυτευθείς, δὲν δύναται ἀτυχῶς νὰ παρυσιάσῃ κατορθώματα, ἅτινα νὰ κατατάξωσιν αὐτὸν μεταξὺ τῶν ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῆς ἀνθρωπότητος ἐργασθέντων. Εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι τὸ ἰδοσφὸς ἦν ἥττον προπαρασκευασμένον νὰ δεχθῆ τὸ φυτόν τοῦτο, ὅπερ εἰς γῆν μὲν ἐκχερσωμένην εὐδοκίμει θαυμασίως, εἰς γῆν δὲ χέρσον ἀντὶ καρπῶν τριβόλους φέρει, ἀλλὰ δύναται τις νὰ ἀποδείχῃ ἀδιακρήκτως, ὅτι τοῦτο

ἦν ἡ κυριωτέρα ἀφορμὴ, ἡ γεννήσασα τὴν παρούσαν κατάστασιν τοῦ τεκτονισμοῦ ἐν Ἑλλάδι; Ναί, λέγω. Ὁ τεκτονισμὸς εἰσῆχθη ἄνευ προπαρασκευῆς καὶ χωρὶς νὰ συντρέξωσιν αἱ περιστάσεις ἐκείναι, αἵτινες ἠδύναντο νὰ ἐδρασιώσωσιν αὐτὸν καὶ καταστήσωσι σιβαστὰ τὰ δόγματά του. Ἐξ ἐναντίας ἐπεκράτησεν ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο μεγαλειτέρα τῆς θεούσης ἐμπιστοσύνη, καὶ οἱ ἰδρυταὶ τοῦ τεκτονισμοῦ ἐν Ἑλλάδι μετὰ θάρρους μὲν προέβησαν εἰς τὸ ἔργον καὶ εἰς τὴν διάδοσίν του, ἀξιοπαίνως ὄντως ἐργασθέντες, ἀλλ' ἠστόχησαν τοῦ σκοποῦ ὃν ἐπεδίωκον. Διότι καὶ μὲν ἡ διάδοσις ὑπῆρξεν ἀξιόλογος, δὲν παρέσχεν ὅμως καρποὺς ἀξιολόγους ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν παρατηρουμένην ἐπίδοσιν εἰς ἄλλας ιδέας, ἡττον παρεχούσας ἐν τῇ χώρᾳ ἡμῶν ἐνδιαφέρον καὶ ἐλπίδα. Μὴ λησμονώμεν δὲ ἀδ. καὶ τῆς διδασκαλίας, ἧς ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν: «Παραχώρει τὴν σημαντικὴν ταύτην εὐνοίαν εἰς τὰς ἐκλεκτὰς ἐκεῖνας ψυχὰς, αἵτινες βραδέως ἠτοιμάσθησαν νὰ δεχθῶσιν αὐτὰς οἰκοδόμησον οὐχὶ ἐπὶ τῆς ἀμμου, γράψον οὐχὶ ἐπὶ τῆς χιόνος!» Καὶ τίς δύναται ν' ἀρνηθῆ ἀγ. ἀδ. ὅτι παρέσχομεν τὴν εὐνοίαν τῶν τεκτονικῶν ἀληθειῶν εἰς μὴ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκλεκτὰς ψυχὰς; Καὶ τίς δύναται ν' ἀρνηθῆ ὅτι δὲν ἐκτίσαμεν ἐπὶ τῆς ἀμμου καὶ δὲν ἐγράψαμεν ἐπὶ τῆς χιόνος; Δὲν ἀπαιτοῦνται μαρτύρια πολλὰ καὶ λόγοι πολλοὶ νὰ καταδείξωσι τὴν πικρὰν ἀλήθειαν, ἧτις ἐναργῆς κείται πρὸ ἡμῶν. Φοιτήσατε εἰς τὰς ἐργασίας τῶν στοῶν, λάβετε γνῶσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μυθθέντων καὶ τῶν ἐν ταῖς ἐργαστηρίοις προσερχομένων εὐαριθμῶν, ἐρωτήσατε, ἐξετάσατε οἰονδήποτε περὶ τῶν ἀπλουστέρων καθηκόντων αὐτοῦ, καὶ θὰ πεισθῆτε ὅτι ἡ ἀλήθεια εἶναι μεγαλειτέρα ἐκεῖνης, ἣν ἐκαστος ἡμῶν φαντάζεται. Μαρασθῆναι καὶ καχεξία, ἄγνοια παρεπιμώδης καὶ ἑλλειψίς τεκτονικοῦ αἰσθήματος καὶ τεκτονικῆς συνειδήσεως καὶ ὁμονοίας καὶ ἀγάπης καὶ εὐσεβείας καὶ ἐμπιστοσύνης καὶ εὐλικρινείας καὶ σεβασμοῦ, εἶναι τὰ μέγιστα, δυστυχῶς, αἷτια δι' ἃ δὲν κατενοήθησαν εἴτι παρ' ἡμῖν καὶ τόσην καταφρόνησιν καὶ ψυχρότητα εὔρον τὰ τεκτονικὰ μυστήρια εἰς τὴν ἄλλως θερμὴν καὶ περικαλλῆ ἡμῶν χώραν.

Δὲν θὰ διατριψῶ ἐπὶ τοῦ δυσχερέστεου τούτου θέματος ἀδελ. καταδεικνύων ὑμῖν τὰς πληγὰς τοῦ παρ' ἡμῖν τεκτονισμοῦ, ἀς κάλλιον ἐμοῦ γινώσκετε. Αὐταὶ χαίνοσι καὶ ζητοῦσιν ἡμεῖσον τὴν θεραπείαν. Ἡ θεραπεία δὲ ἀναμφισβήτως δύναται νὰ ἐπέλθῃ εἰάν ἐπιληθῶμεν τοῦ ἔργου μετὰ ζήλου καὶ εἰάν συντόμως ἐργασθῶμεν, ἂν περισυγχάγωμεν πάντα τὰ ὑγιαῖν ἠθικὰ στοιχεῖα, τὰ δυνάμενα νὰ παραγάγωσιν ἀγαθόν τι, ἀποβάλλοντες τὰ κακὰ καὶ διεστραμμένα, ἐφ' ὧν τὸ τεκτονικὸν πνεῦμα οὐδὲως ἐπέδρασε, καὶ περιφρονοῦντες καὶ ἡμεῖς αὐτὰ ὡς περιεφρόνησαν τὰς ἱερὰς ιδέας, ἀς τοῖς ἐνεπιστιύθημεν. Ὁ τεκτονισμὸς παρ' ἡμῖν πρέπει νὰ ἐργασθῆ καὶ νὰ ὄρασῃ, διότι ἔχει καθήκοντα ἱερὰ καὶ ὑψηλὰ νὰ ἐκπληρώσῃ.

Δούλοι ἀδελφοὶ ἑμαίμονες δέονται τῆς ἡμετέρας ἀρωγῆς καὶ βοη-
θείας· χῶραι βαφεῖσαι διὰ τοῦ αἵματος τῶν πατέρων ἡμῶν διατε-
λοῦσιν ὑπὸ ζυγὸν τυραννικὸν ἀφόρητον· δίκαια προσιώνια καταπα-
τοῦνται· ἑμῶφυλοι ἐν ἐξορίᾳ ἀποθνήσκουσι καὶ καθ' ἑκάστην νέα προσ-
τίθενται δεινὰ εἰς τὰ ἀνήκουστα παθήματα τῆς ἡμετέρας πατρί-
δος. Ὁμοιοῦσώμεν ἀδ.· καὶ ἀπὸ κοινοῦ ἐργασθώμεν ὑπὲρ τῆς ἀ-
πελευθερώσεως δούλων· ἀγαπήσωμεν τὴν ἐργασίαν, θυσιάσωμεν μέ-
ρος τῆς ἡσυχίας μας χάριν τῶν πασχόντων, ὑπερασπίσωμεν ἐν τε-
κτονικῷ πνεύματι τὰ δικαιώματα τῆς ἡμετέρας πατρίδος μετὰ
καρτερίας καὶ ἐπιμονῆς, μετὰ περισκέψεως δὲ ἐκλιζώμεν πάντας
τοὺς δυναμένους νὰ ἔλθωσιν ἀρωγοὶ εἰς τὸ ἔργον, ἐμπιστευόμενοι τὰς
ἀρχὰς ἡμῶν εἰς ψυχὰς ἐκλεκτάς. «Οἰκοδομήσωμεν οὐχὶ ἐπὶ τῆς
ἁμμου, γράψωμεν οὐχὶ ἐπὶ τῆς χιόνος». ***Ἀθ. Βουζάνης.**

ΑΔΕΛΦΙΚΑ ΣΥΜΒΑΝΤΑ

Μετὰ βαθείας λύπης ἀγγέλλομεν τὸν θάνατον πολυτίμου ἀδ.· τοῦ Ἰω-
άννου Λουδ. Μίντερ, πρῶτον διευθυντοῦ τῶν βασιλικῶν κτημάτων, μετὰ μα-
κρὰν καὶ ὀδυνηρὰν νόσον. Ὁ ἀδ.· Μίντερ κατεῖχε τὸν τεκτ.· βαθμὸν
P.† καὶ ἦτο τέπος καλοῦ καὶ ἀγ.· τέκτονος, πιστὸς εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ τάγ-
ματ.· καὶ ἐργάτης χρηστὸς ἐκ τῶν ὀλίγων. Χένομεν δάκρυ θαλαρῶν ἐπὶ τοῦ
τάφου τόσον πεφλημένου ἀδ.·, ἔστω δὲ αὐτῷ τὸ χῶμα ἕλαφρόν.

— Ἀπεβίωσεν ἐν Ζακύνθῳ ἡ νεκρὰ σύζυγος τοῦ πολιτικοῦ μηχανικοῦ κ Α
Ἀντωνοπούλου Ἀ ν θ ἡ, τὸ γένος Β ο θ ρ ω ν τ ο ὦ, ἀδελφὴ τοῦ ἐν Ἀρ-
γοστολίῳ ἀδ.· Γερασίου Βοθρωντοῦ καὶ νύμφη ἐπ' ἀδελφῷ τοῦ σεβ.· τῆς Σ.
Ἀθηνᾶς ἀδ.· Σ. Ἀντωνοπούλου. Τοῖς οὕτω πικρῶς δοκιμασθεῖσι ἀγ.· ἀδ.·
ἐκφράζομεν τὰ ἐγκάρδια συλλυπητήριά μας.

— Ἀπεβίωσεν ἡ καλὴ καὶ ἐνάρετος σύζυγος τοῦ ἀδ.· Γ. Σταυριανοῦ Β α-
σ ε λ ι κ ἡ, ἀφείσα λύπην ἀπαραμύθητον εἰς τὸν ἀτυχῆ σύζυγον καὶ τοὺς λοι-
ποὺς συγγενεῖς τῆς. Τὸν ἀδ.· Σταυριανὸν συλλυπούμεθα ἐκ καρδίας

— Ἐμνήθη εἰς τὰ τεκτ.· μυστήρια ὁ ἀδ.· Γ. Κοιδᾶς, γυμνασιάρχης ἐν
Ἀργοστολίῳ.

— Ἀνεχώρησεν εἰς Ἀργοστόλιον, ὅπως διαμείνῃ παρὰ τῇ οἰκογενεῖᾳ του
ἐπὶ τινα χρόνον, ὁ ἀδ.· Πέτρος Γεράκης, μηχανικός, ὃν εὐχόμεθα νὰ ἴδωμεν
ταχέως μεταξὺ ἡμῶν

— Ἀφίκετο ἐκ Ἀηξουρίου ὁ ἀδ.· Π. Σπεισιόρης χάριν ὑποθέσεών του.
Διατρέβει ἐνταῦθα ὁ ἐκ Μεραίνης ἐγκριτος ὁμογενὴς καὶ ἀδ.· Α. Κ.
Μαυρομάτης, τίως σεβ.· τῆς αὐτόθι ὑπὸ τὴν Μεγάλῃν Ἀν.· τῆς Ἀγγλίας
σεπ.· Σ. ὁ «Ταῦρος»

— Ἀνεχώρησεν εἰς Ἰθάκην, ἰδιαιτέρως αὐτοῦ πατρίδχ, ὁ ἀδ.· Ἰπποκρά-
της Καραβίας, πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς οἰκογενείας του.

Διόρθωσις τυπογραφικῶν σφαλμάτων ἐν τῷ προηγουμένῳ

Σελ.	στιχ.	14	15	18	34	35
101	14	ἀνάγνωθι	Σεπτὰ	ἀντι	θεπτὰ	
102	15	»	Μολὼχ	»	Μολέχ	
103	18	»	σπλήνα	»	σωλήνα	
103	34	»	Gaudet	»	gaudet	
103	35	»	Ternos	»	cernos	